

„Pokud se budou lidé schopni vzájemně alespoň nějak snést, je to úspěch,“ popisují své zkušenosti lidé ze sociálního centra v berlínské čtvrti Neukölln

Jak vyrobit Evropana

V komunitním centru
V berlínské čtvrti Neukölln na sídlišti Rollberg se každý týden na hodinu a půl setkávají dobrovolníci s dětmi z imigrantských rodin. Vedle klasického doučování se jim snaží předat i základní sociální návyky, které z domova neznají.
Foto: 3x Morus 14

Jana Šafaříková
zvláštní zpravodajka
MF DNES v Německu

Po třinácti letech práce v komunitním centru v berlínské čtvrti Neukölln už André Meral (38) a Gilles Duhem (48) ztratili mnohé iluze. Muslimští přistěhovalci tu tvoří 70 procent obyvatel a o jejich úspěšné integraci se dá mluvit spíše jen s nadsázkou. „Multikulturalismus neznamená, že se všichni budeme mít rádi, ale to, že se tu navzájem nepozabíjíme. Pokud se budou lidé schopni vzájemně alespoň nějak snést, je to úspěch,“ říkají.

Oba jsou vystudovaní politologové, otevřeně gayové, původem z Francie. Pracují v komunitním centru Morus 14, které se zaměřuje především na oblast několika bloků s necelými šesti tisíci obyvateli. Právě tady provozují program, který má propojit dobrovolníky z celého Berlína s dětmi, jež tu žijí jako druhá až třetí generace muslimských přistěhovalců.

Jme zrovna v budově, kde pravidelná setkání probíhají. Prostředí připomíná zčásti školu, zčásti družinu: bílé zdi s dětskými obrázky, stoly, lavice - čisté prostředí se základním vybavením. Celá čtvrť vznikla v 70. a 80. letech minulého století a domy stále vypadají relativně nově.

Žádná přehnaná korektnost

Tři čtvrtiny obyvatel, kteří tu bydlí, přišli ve stejné době z Turecka a Libanonu, žijí tu také Palestinci a Syřané. Velké rozdíly mezi nimi ale Duhem a Meral nevidí. Jen to, že pro velkou část z nich jsou vzdělání a německé kulturní zvyklosti stále cizími pojmy. Většina z nich je nezaměstnaná a žije ze sociálních dávek.

Oba se už třináct let společně s dalšími 120 dobrovolníky z celého Berlína snaží aspoň pro jejich děti vyhlídky na budoucnost zlepšit - a tím zároveň přispět ke klidnějšímu sousedskému soužití.

Přehnané politické korektnosti se ale tady v centru Morus 14 člověk nedočká. „Jednou přišla dívka s šátkem na hlavě, přitom nikdy šátek nenosila. A dožadovala se ode mě nějakého respektu,“ popisuje Gilles Duhem. „Tak jsem si oblékl duhové tričko s nápisem ‚teplý ateista‘ a stejného respektu jsem se dožadoval od ní.“

Gilles Duhem je vystudovaný urbanista a politolog s titulem z prestižní francouzské univerzity Sciences Po

a v Berlíně žije od roku 1989. S přistěhovalci má už přes deset let zkušeností - a ty se často liší od toho, jak si řešení následků imigrace představují politici. „Vždy mě neskutečně rozčílí, když slyším, že Německo nebo Evropská unie chce dávat stamiliony eur rodičům-imigrantům, aby se lépe začali starat o vzdělání svých dětí. Rovnou jim můžu říct, že tihle rodiče se o prospěch svých dětí zajímat nebudou. Sami často mají jen základní nebo zcela nedostatečné vzdělání, mnozí se za ta desetiletí ani nenaučili pořádně německy. To jsou vyhozené peníze,“ říká.

Právě nedostatečné vzdělání, neznalost jazyka, ale i obecný nezáměr o dění kolem sebe vidí Duhem jako hlavní problém. „To, co děláme, je víc než jen klasické doučování. Snažíme se děti naučit i základním sociálním dovednostem. Některé třeba nevědí, jak jezdit metrem, neznají jiné části Berlína a nikdy nebyly ani v centru - znají jen své bezprostřední okolí. Takže vyrážíme třeba i na výlety po Berlíně,“ popisuje. „Často nikdy neviděly ani Braniborskou bránu, přitom je odsud jen pár kilometrů. Pak říkají ‚tady je nějaká ta věc s těmi koňmi, viděl jsi to už někdy?‘,“ dodává. To, co je dál než pár bloků od místa, kde bydlí, je pro děti přistěhovalců už úplně nový svět.

Setkání probíhají jednou týdně po dobu 90 minut. Velkou měrou se na nich podílí i berlínští studenti a důchodci. Téměř všichni jsou Němci, nepomáhá nikdo, kdo je původem z arabských zemí. I u rodičů často narazí na nepochopení. „Dobrovolná práce jim vůbec nic neříká, v jejich postoji převládá určitá sobectví,“ vysvětluje Duhem. „Jediné, co je pro ně důležité, jsou peníze.“

Všechny děti, s nimiž pracují, pocházejí z muslimských rodin. Mezi dobrovolníky jsou ale často také ateisté, křesťané, židé a homosexuálové. Jak spolu vycházejí? „Docela dobře,“ pokračuje Duhem. „Začnou se pravidelně jednou týdně setkávat, mezitím si k sobě vytvoří bližší vztah. Když po čase děti zjistí, že jejich mentor je žid nebo gay, není to už tak důležité.“

Každý týden se také pořádá společný oběd pro lidi ze sousedství. Třikrát do měsíce tak, aby mohl přijít každý, čtvrtý týden se podává vepřové. Na tom se prý ani v budoucnu nic měnit nebude. „Chceme dát jasně najevo, že naše kultura je pro nás důležitá,“ poznamenává Duhem. „Jasně říkáme, že se nebudeme ve všem podřizovat.“

Snaží se o změnu Gilles Duhem řídí aktivity centra Morus 14 ve čtvrti Neukölln. To propojuje německé dobrovolníky s dětmi z imigrantských rodin.

„Bez dochvilnosti nemůžete uspět“

Naprostá většina přistěhovalců, s jejichž dětmi se André Meral během práce v sociálním centru Morus 14 pravidelně setkává, nemá práci a žije ze sociálních dávek. „V současnosti jsou nejvyšší možné dávky 400 eur na osobu na měsíc, pro děti je to o něco méně, a k tomu úřad zaplatí nájem. A pokud si sečtete takový příjem rodiny se čtyřmi dětmi, pak z toho můžete velmi pohodlně žít - to už je jako plnohodnotný příjem,“ dodává André Meral.

Není tedy nastavení sociálního systému demotivující?

Může to být jedna z příčin současného stavu. Děti vidí, že rodiče celý den nic nedělají, občas si zajdou popovídat se sousedy, případně udělají nějakou práci načerno, a to je samozřejmě špatně. Dám vám příklad. Jeden z mých bývalých žáků, kterému bylo čtrnáct let, mi jednou řekl, že se chce stát profesionálním fotbalistou. A já se ho zeptal - to je hezké, ale

proč tedy nechodíš do nějakého klubu trénovat? A on mi na to odpověděl - protože oni trénují, i když je špatné počasí, zima a déšť. Vůbec nechápal, že aby něčeho dosáhl, musí také něco obětovat, v tomhle případě svůj čas a pohodlí. Ale pokud neustále vidíte, že peníze přesto přicházejí, také se vám nebude chtít.

Snažíte se návyky dětí změnit mimo jiné tím, že trváte na přesném dodržování času. Proč?

Ano, dochvilnost a dodržování času je zásadní. Těmto dětem zcela chybí pojetí řádu a struktury. Musí se to učit. Pokud se řekne, že schůzka bude ve čtvrtek ve tři hodiny, pak opravdu musí být ve čtvrtek ve tři hodiny. Nemůže se přece stávat, že hodinu předem přijde esemeska: „Dneska nepřijdu, moje teta se vdává.“ Pokud se děti bez omluvy nedostaví do pěti minut po dohodnutém termínu, voláme rodičům a říkáme jim, že tohle není v pořádku. Že tím děti dávají najevo, že

k nám nemají respekt. Přesně tohle jsou základy společenského soužití, které jsou nezbytné i pro další studium nebo zaměstnání. Rodičům také dáváme podepsat prohlášení, že dohlédnou na to, aby jejich děti na schůzky opravdu chodily. Ale samozřejmě dětem také pomáháme s domácími úkoly, s přípravou na písemky a píšeme s nimi referáty. Pro mnohé rodiče z těchto zemí totiž vzdělání není nijak důležité a o to, jak se jejich dětem daří ve škole, se nezajímají.

Čím si takový nezáměr rodičů vysvětlujete?

Zčásti možná tím, že jsou zvyklí na to, že v zemi jejich původu děti vychovává de facto celá vesnice, což tady nefunguje. Ale sám také nevím. Občas se sám sebe ptám, o čem se vůbec v těch rodinách mezi sebou baví, když se ani nezeptají na to, co se dělo ve škole. Rodiče sami mají nedostatečné vzdělání a často se ani nenaučili pořádně německy.

Co rodiče dětí na vaši práci v komunitním centru říkají?

Občas s nadsázkou říkám, že kdyby si uvědomovali, co s jejich dětmi děláme, přestali by je k nám posílat. My se je totiž snažíme vychovávat k samostatnosti, naučit je přemýšlet a otevřít jim obzory. To je opak toho, s čím se setkávají doma. Přesto za námi rodiče často chodí sami, máme teď víc zájemců než dobrovolníků. Slyšel jsem také, že se stalo skoro módou, aby rodina už o vlastního dobrovolníka. Ti, kdo ještě žádného nemají, chtějí také jednoho. Takže na jednu stranu jsou rádi. Na druhou stranu si stále neuvědomují, co pro ně děláme. Stačí, aby se odstěhovali o pár bloků dál, dojit k nám do klubovny pak trvá třeba o deset minut déle, a to už se jim nechce. Už se stalo, že přerušili veškerý kontakt, ani se nerozloučili, změnili si telefonní číslo, jak to ostatně často dělají, a nikdo už o nich neslyšel. Naši dobrovolníci z toho byli smutní, ale tak to prostě je. — **Jana Šafaříková**